

Hr Sven Sester
Rahandusministeerium
Endla 13
10122 Tallinn

Meie kuupäev digiallkirjas nr 1-3/171

Tulumaksuseaduse muutmise seaduse
eelnou tagasiside

Austatud Sven Sester,

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskliit on Teile varasemalt selgitanud, et kontsernisestse laenude ning sarnaste finantseerimistingute maksustamine 20 protsendi suuruse tulumaksuga (edaspidi: panditulumaks) ei ole sobiv ega proportsionaalne meede kasumi varjatud väljaviimiseks Eestist. Samal ajal kahjustaks muudatus oluliselt ettevõtluskeskkonda ja selle atraktiivsust ning probleemi lahendamiseks on sobiv regulatsioon juba olemas. Olles tutvunud tulumaksuseaduse muutmise seaduse 12.04.2017 eelnõuga saime kinnitust, et kõik riskid ja puudused on eelnõus alles. Seetõttu peame vajalikuks oma seisukohad veelkord välja tuua.

Panditulumaksu regulatsioon jätab endiselt võimalusi kasumite varjatud väljaviimiseks ja probleemi see täielikult kindlasti ei lahendaks. Proportsionaalseks ei saa pidada seadusandja otsust kuulutada varjatud kasumijaotuseks kõik laenud ja sarnase mõjuga finantsinstrumendid, mille summa ületab omakapitali tehtud sissemaksid ning sissevõetud laenude summat ja mida ei ole 2 aasta jooksul tagasi makstud. Vähemkoormav ja sobivam lahendus on ümber kvalifitseerida laenud, mis tegeliku majandusliku sisu poolest tõesti sarnanevad pigem kasumijaotusele.

Seejuures riivaks panditulumaks ebaproportsionaalselt kõiki ettevõtteid, kes tegutsevad seaduslikult, tekitades neile lisaks maksuriskile juurde halduskoormust ja ebakindlust. Samal ajal, kui rahandusministeeriumi hinnangul on kasumi varjatud väljaviimise ulatus laenude kujul ca 800 mln eurot, on kontsernisestse laenude maht kokku mittefinantsasutuste vahel Eestis 6 mld eurot, mis jaguneb Eesti ja väliskontsernide vahel pooleks. Kontsernide hulgas on Eesti omanikuga ettevõtteid isegi rohkem kui väliskontserne. Seega ei ole panditulumaks kuidagi ainult kasumite Eestist väljaviimise vastu suunatud, vaid koormaks ka Eesti siseseid ja seaduslikke tehinguid. Samuti on vale väita, et 2 aasta jooksul tagasimakstud laene panditulumaks ei puuduta, sest selleks ajaks pannakse ikkagi panditulumaksu jagu ettevõtte raha riigi pangakontole kinni ja sellelt ei teenita ka intresse. Seetõttu leiame, et tegemist oleks otseselt nii Eesti konkurentsivõimet rahvusvaheliselt nõrgestava kui ka maksusüsteemi põhjendamatult halvava meetmega.

Eelnõud koostades lubasite luua erandi kontsernikontode osas, et kontsernisest laenamist investeringuteks soodustada. Eelnõus on see erand kirjas vaid ühe lausega, mis on ikkagi ebaselge ja jätab ruumi vaidlusteks. Samas on investeringute suurendamiseks väga vaja kindlustunnet.

Eesti maksusüsteemi lihtsus on meile võimaldanud digitaliseerimise märkimisväärset edulugu. 95% maksudeklaratsioonidest esitatakse elektroonselt, sh lausa 98% füüsilise isiku tulumaksudeklaratsioonidest. Üldjuhul võtab tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni esitamine aega mõne minuti ning see on märksa lihtsam kui teistes Euroopa Liidu ja OECD riikides. MTA visioon on, et maksudeklaratsioonid koostatakse tulevikus automaatselt ettevõtte raamatupidamisandmete põhjal ilma inimese sekkumata, Eestis on algatatud ettevõtjate kiitust pälvinud 0-bürokratia projekt ja Eesti üks prioriteetne valdkond Euroopa Liidu eesistujana on e-Eesti tutvustamine, avatud ja uuendusmeelne majandus ning kaasav valitsemine. See kuulsus on Eestisse toonud välisinvesteeringuid ja võimaldanud Eesti ettevõtjatel optimistlikult oma tegevust arendada. Kõnealuste tulumaksuseaduse eelnõuga muudetakse maksusüsteemi oluliselt keerukamaks ja selles osas liigub rahandusministeerium ülejäänud Eestiga vastupidises suunas.

On endiselt arusaamatu, miks MTA ei kasuta juba praegu seaduses olevaid sätteid, et talle hästi teadaolevat isikuteringi panna kasumi varjatud väljaviimist lõpetama. MTA siiani edukalt maksulaekumist parandanud teavitustöö ning riskianalüüsil põhinevate märgukirjade ja otsesuhtluse abil. Viimase lahendusena on võimalik alustada konkreetsete ettevõtete suhtes maksukontrolli, mille käigus annab maksukorralduse seaduse § 84 võimaluse majanduslikult põhjendamata laen oma majandusliku sisu järgi dividendimakseks ümber kvalifitseerida. Teeseldud tehingu ümberkvalifitseerimist toetavad varasemaga võrreldes märksa paremini mitmed kohtulahendid. Riigikohtulahend nr 3-3-1-22-2007 annab väga konkreetsete kriteeriumid laenude ja kasumijaotuse eristamiseks – kontrollida tagasimakse tähtaega, laenusaja maksevõimet, tagatise olemasolu jne.

Rahandusministeerium on küll toonud takistusena välja ebapiisava õigusselguse ja sellest tuleneva kulukate kohtuvaidluste riski, kuid paradoksaalsel kombel on eelnõus sätestatu nii umbmäärane ja reaalse ettevõtluse vajadustega mitteametlik, et õigusselgust see ei suurenda ja kohtuvaidlusi tekitab ilmselt juurde. Näiteks kontserni liikmete kohustuste tagamise osas ei ole eelnõu kaugeltki piisavalt paindlik, et kõiki põhjendatud juhtumeid arvesse võtta. Selge pole seegi, mis hetkest ja mida täpselt tagatise puhul maksustatakse. Kontsernikonto erand kehtib vaid siis, kui lühiajalise laenuandmise eesmärk on „kontserni likviidsuse juhtimine“. Kui tekiks vaidlus selle sätte võimalikust kuritarvitamisest, tuleks MTA-l ikkagi kasutusele võtta maksukorralduse seaduse § 84 ja vajadusel kohtutee ette võtta. Selle kõige asemel võiks Riigikohtu lahendite põhjal maksukorralduse seaduse § 84 lihtsalt veidi paremini lahti seletada või juhendi koostada. Te soovite panditulumaksuga 2018.a täiendavalt koguda 10 mln eurot, 2019.a 15 mln eurot ja 2020.a 18 mln eurot, kuigi MTA-le teadaolevalt on potentsiaalne maksukahju ühe ettevõtte puhul kuni 35 mln eurot. Maksuhalduri konkreetse suunatud tegevusega koormataks vaid neid, kelle osas risk suurem, ja nagu välja tuleb, oleks maksutulu isegi suurem.

Kokkuvõtvalt ei ole Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskliit nõus panditulumaksu kehtestamisega ja seetõttu ka kõnealuse tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõuga. Kasumite varjatud jaotamise tõkestamiseks ja maksutulude suurendamiseks tuleb MTA-l jätkata maksupettuste vähendamise ning maksuarvestuse lihtsustamisega. Lihtne, optimaalne maksusüsteem on ka regulaarselt kasumit jaotava ettevõtte motiveerimiseks sobivam meede.

Samuti peame vajalikuks märkida, et:

- 1) Pole korrektne, et panditulumaksu kehtestamine, erisoodustuste muudatused jm tulumaksuseaduse muudatused on plaanis valitsuses ja Riigikogus taas menetleda ühes

- kobareelnõus, kuna see muudab eelnõu mõtte raskemini hoomatavaks ja menetluse Riigikogus aeglasemaks.
- 2) Eelnõu mõjude analüüs on meie hinnangul tehtud kiirustades ning mõjusid on hinnatud väga pealiskaudselt. Eelnõus ei ole taaskord käsitletud maksumuudatuse majanduslikku mõju nt otsestele välisinvesteeringutele ja majanduskasvule. Seletuskirjas ei ole analüüsitud ka seda, kui suure halduskoormuse kasvu toob kaasa panditulumaksu kehtestamine ning milline on selle meetme otsene rahaline kulu ettevõtjatele. Seletuskirjas on vaid mainitud, et halduskoormus suureneb ja muudatus avaldab negatiivset mõju laenuandja käibevahenditele. Põgusalt on kirjas mõju eelarvetuludele, kuid see number oli valitsusel teada juba enne ettepanekute ja eelnõu koostamist.
 - 3) Meile valmistab muret asjaolu, et nii olulise mõjuga eelnõule ei ole eelnenud väljatöötamiskavatsust. See võib olla üks põhjus, miks mõjude analüüsi osa on oluliste puudustega. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lg 1 kohaselt peab eelnõu ettevalmistaja koostama VTK. HÕNTE § 1 lg 2 kohaselt võib ainult teatud erandlikel juhtudel jätta VTK koostamata. Seletuskirjas on VTK koostamata jätmist põhjendatud Vabariigi Valitsuse otsusega, mille kohaselt tuleb seda eelnõud menetleda kiireloomuliselt. Vabariigi Valitsuse otsus ei saa aga olla erandlik asjaolu, mis õigustab VTK tegemata jätmist. Eelnõu menetlemine kiireloomulisena on lubatud objektiivsetel põhjustel, nt kriisiolukorras (majanduskriis, looduskatastroof jne). Samas ei ole kasumi varjatud (laenudena) väljaviimine ootamatu ja üleöö tekkinud nähtus, mis vajab riigi kohest sekkumist. Seetõttu ei ole kiirustamine põhjendatud ning eelnõule oleks pidanud eelnema VTK.
 - 4) Eelnõu on kavas jõustada 1. jaanuarist 2018 selliselt, et see rakenduks juba peale 1. juulit 2017 antud või pikendatud laenudele. See on meie hinnangul vastuolus maksukorralduse seaduse § 4¹, mille kohaselt seaduse vastuvõtmise ja jõustamise vahele peab jääma minimaalselt 6 kuud. Selle sätte eesmärk on anda maksumaksjale piisavalt kohanemisaega, kuid praegune ajavahemik ei oleks selleks piisav. Selle sätte korduv rikkumine rahandusministeeriumi poolt väljendab suhtumist, nagu oleks seadused täitmiseks vaid maksumaksjale. Arvestades asjaolu, et eelnõu ei ole veel Riigikogu menetluseski, võib ettevõtjatele jääda vaid mõned päevad eelnõu vastuvõtmise ja 1. juuli vahele. Nii lühike periood ei ole muudatusega kohanemiseks mõistlik. Jäeb arusaamatuks, miks on selline rakendussäte üldse eelnõusse lisatud. Juhime tähelepanu, et ka täna ei ole lubatud kasumi varjatud ehk laenuna väljaviimine Eestist.
 - 5) Regulaarselt jagatud kasumi vähendatud tulumaksumäär 14% ei pruugi oodatud maksutulu tuua, kuna nelja aastane periood ja sellest tulenev reaalne maksumäär, eriti füüsilise isiku jaoks, ei ole nii atraktiivne, kui 14% võrreldes naaberriikidega esialgu tundub.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Toomas Tamsar, Eesti Tööandjate Keskliidu juhataja
Mait Palts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor